

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาระดับอุดมศึกษา มุ่งผลิตกำลังคนระดับสูงในสาขาวิชาต่าง ๆ เพื่อให้สอดคล้องและสนองความต้องการของประเทศ โดยเฉพาะประเทศที่กำลังพัฒนาซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องขยายการศึกษาระดับอุดมศึกษาให้เป็นไปอย่างรวดเร็ว เพื่อให้ทันต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงทั้งในด้านการผลิตบัณฑิต คุณภาพ ประสิทธิภาพ รวมทั้งติดตามผลการดำเนินงานเพื่อพัฒนาการอุดมศึกษาให้สอดคล้องกับการเพิ่มขึ้นของจำนวนนักศึกษา อันเนื่องมาจากการเพิ่มของประชากรในระยะ 20 ปีที่ผ่านมา ซึ่งมีเหตุเกี่ยวเนื่องจากความสำเร็จของการขยายการศึกษาระดับมัธยมศึกษาซึ่งมีหลักสูตรมุ่งเน้นเตรียมคนเข้าศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นอีกด้วย และประกอบกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะในด้านความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยจึงเป็นที่คาดหวังที่จะเป็นแหล่งที่ผู้ที่มีความรู้ความสามารถถ่ายทอดความรู้ให้ผู้ที่เรียนจบออกมาจะมีความรู้ความสามารถทันต่อการเปลี่ยนแปลงได้

จากอิทธิพลของการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว การศึกษาในมหาวิทยาลัยซึ่งกลายเป็นเป้าหมายสูงสุดของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษา ซึ่งนับว่าเป็นปัญหาสำคัญที่รัฐจะสนองตอบให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและการกระจายโอกาสอย่างทั่วถึง (ผ่องใส ศุภจรรยารักษ์, การสัมมนาทางการอุดมศึกษา 2528 : 1-2)

สถาบันอุดมศึกษาโดยเฉพาะมหาวิทยาลัยบดซึ่งนักเรียนต้องการจะเข้าเรียนมากเกินกว่าที่สถาบันจะรับได้จึงต้องมีการคัดเลือกโดยการสอบ การสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยมีลักษณะวิธีการคัดเลือก 2 ประเภท คือ ประเภทที่ 1 เป็นการสอบคัดเลือก รวมดำเนินการโดยสภาการศึกษาแห่งชาติซึ่งเริ่มตั้งแต่ปีการศึกษา 2505 และต่อมาทบวงมหาวิทยาลัยได้จัดดำเนินการแทนมาจนถึงปัจจุบันนี้ ประเภทที่ 2 เป็นการสอบคัดเลือกด้วยวิธีการจัดสรรโควตา ซึ่งเริ่มครั้งแรกในปี พ.ศ. 2512 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, วารสารการศึกษาแห่งชาติ 2 , ธันวาคม 2524-มกราคม 2525 : 30)

ในปัจจุบันนี้การเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาเกือบทุกระดับในสถาบันการศึกษาของรัฐ ใช้การสอบคัดเลือกเป็นเครื่องกำหนด จุดประสงค์ที่สำคัญของการสอบคัดเลือกก็คือ ต้องการคัดเลือกผู้ที่มีความสามารถในการเรียนสูงหรือสามารถจะศึกษาได้สำเร็จตามหลักสูตร เครื่องมือที่ใช้ทดสอบความสามารถดังกล่าว เป็นสิ่งที่ใช้วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นหลัก ผลสะท้อนจากการสอบคัดเลือกนี้ ทำให้โรงเรียนมีการตื่นตัวที่จะจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น เพื่อให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับสูงและในที่สุดก็จะสามารถสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยได้ จึงต้องให้นักเรียนมีความรู้ความชำนาญในเชิงวิชาการให้มากที่สุด การที่จะทำให้นักเรียนเกิดความรู้ความชำนาญในเนื้อหาวิชาได้นั้น มิใช่มาจากการสอนของครูเพียงอย่างเดียว น่าจะมีส่วนอื่น ๆ อีกหลายอย่างมาเกี่ยวข้องด้วย เช่น ธรรมชาติของนักเรียน สิ่งแวดล้อมทางบ้าน ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับครูผู้สอนผู้ปกครองและเพื่อน ๆ ก็มีมีส่วนที่จะส่งเสริมให้ผลการเรียนของนักเรียนดีขึ้นได้ ดังนั้นจึงมีการวิจัยที่จะพยายามหาสาเหตุที่น่าจะทำให้ให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีเป็นมาตรฐาน

ในปี พ.ศ. 2510 สำนักงานวางแผนการศึกษาได้ศึกษาเกี่ยวกับการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในชั้นอุดมศึกษา 2505 ถึง 2509 โดยศึกษาจากคะแนนของนักเรียน 800 คน เป็นนักเรียนแผนการเรียนวิทยาศาสตร์ 570 คน แผนการเรียนศิลปศาสตร์ 157 คน ที่เหลือเป็นนักเรียนอาชีวศึกษา นักเรียนจากวิทยาลัยครู และนักเรียนที่ไม่ทราบประเภท ผลส่วนหนึ่งปรากฏว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรวมชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 กับคะแนนสอบคัดเลือกบางวิชา เช่น ภาษาอังกฤษ ก,ข คณิตศาสตร์ ก,ข ฟิสิกส์ เคมี และ ชีววิทยา มีค่าเป็น .62 .51 .77 .70 และ .71 ตามลำดับ แสดงว่านักเรียนที่สอบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ได้คะแนนดี ย่อมได้คะแนนดีในการสอบคัดเลือกด้วย (สำนักงานวางแผนการศึกษา, รายงานการวิจัยนักเรียนสอบเข้าศึกษาในชั้นอุดมศึกษา พ.ศ. 2505-2509 , 2510 : 3-4)

นางลักษณ์ ประเสริฐ (2516) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนผลสัมฤทธิ์ในชั้น ม.ศ.5 กับผลการสอบเข้ามหาวิทยาลัยของนักเรียน โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นนักเรียนที่จบจากโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่สอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยได้ ปรากฏว่า ผลการเรียนชั้น ม.ศ.5 สามารถพยากรณ์การสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยได้หลายคณะ เช่น คณะแพทยศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ และคณะอักษรศาสตร์ เป็นต้น แต่สำหรับในบางคณะก็ไม่สามารถใช้คะแนนผลสัมฤทธิ์ในชั้น ม.ศ.5 พยากรณ์ได้

อาร์จ จันทานิช (2519) ได้ศึกษาเกี่ยวกับองค์กำหนดสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน และสร้างโมเดลขององค์กำหนดสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนไว้ว่า ภูมิหลังทางเศรษฐกิจและสังคม กับคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียน จะมีอิทธิพลโดยตรงต่อตัวนักเรียน เมื่อรวมกับคุณลักษณะของนักเรียนโดยความสามารถที่ติดตัวโดยกำเนิด จะเป็นองค์กำหนดสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียน

พิศเพลิน เขียวหวาน (2520) ได้ศึกษาองค์ประกอบที่เกี่ยวกับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2520 จำนวน 585 คน พบว่าองค์ประกอบด้านตัวนักเรียน และด้านโรงเรียน มีความเกี่ยวข้องกับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนมากกว่า องค์ประกอบด้านเศรษฐกิจ และสังคม ตัวพยากรณ์ที่มีความสำคัญมากที่สุดในการอธิบายความแปรปรวนของสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนคือ พื้นความรู้เดิมของนักเรียน

เพรสคอร์ท (Prescott, Danial A. 1961) ได้ศึกษาเกี่ยวกับเด็กต่อเนื่องกันเป็นเวลา 30 ปี โดยใช้ความรู้ทางชีววิทยา สังคมศึกษา และทางการแพทย์ สรุปผลได้ว่าองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนเมื่ออยู่ 6 ประการ คือ องค์ประกอบทางร่างกาย องค์ประกอบทางด้านความรัก องค์ประกอบทางวัฒนธรรม และการอบรมสั่งสอน ตลอดจนสภาพแวดล้อมทางบ้าน องค์ประกอบทางความสัมพันธ์ในหมู่เพื่อนฝูง องค์ประกอบการพัฒนาการตนเองแห่งตน และองค์ประกอบทางการปรับตัว โดยธรรมชาติแล้วบางองค์ประกอบก็เป็นสิ่งที่ส่งเสริม (Favorable Factors) และบางองค์ประกอบก็เป็นอุปสรรค (Unfavorable Factors) ต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนแต่ละคนไม่เหมือนกัน แต่ทั้งนี้เมื่อตรวจสอบที่หาค่าพบว่า องค์ประกอบใดมีความไวค้ำพุกมากกว่ากัน

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อประกอบการวิจัยเรื่อง "ตัวแปรที่จำแนกความสำเร็จของนักเรียนในเขตภาคเหนือในการสอบเข้ามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ประเภทโครงการพิเศษ" ผู้วิจัยได้พิจารณาคัดเลือกตัวแปรต่าง ๆ ที่เห็นว่ามีผลต่อการสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยดังกล่าว และตัวแปรบางตัวแปรผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเองโดยพิจารณาจากสภาพความเป็นจริง ซึ่งยังไม่พบว่ามีการวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตัวแปรที่นำมาศึกษาได้จัดแบ่งไว้เป็น 4 ด้าน คือ

1. ด้านสถานภาพและการศึกษาของนักเรียน ได้แก่ เพศ แผนการเรียนในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ประเภทของโรงเรียนในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น การใช้ห้องสมุด การเรียนพิเศษหรือเรียนกวดวิชา ระยะเวลาในการเรียนพิเศษหรือกวดวิชา การดูหนังสือเพื่อเตรียมสอบคัดเลือก

ระยะเวลาที่ใช้เตรียมตัวสอบคัดเลือก และ เกรตเฉลี่ยในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

2. ด้านสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของนักเรียน ตัวแปรที่นำมาศึกษาได้แก่ เขตอำเภอที่ตั้งของโรงเรียน ท้องถิ่นที่เกิด ท้องถิ่นที่อาศัยอยู่นาน อาชีพของบิดา อาชีพของมารดา ระดับการศึกษาของบิดา ระดับการศึกษาของมารดา การอยู่ร่วมกันของบิดา-มารดา เชื้อชาติของบิดา เชื้อชาติของมารดา

3. ด้านการเตรียมการของโรงเรียนและครูให้แก่นักเรียนในการเตรียมสอบคัดเลือก ตัวแปรที่นำมาศึกษาได้แก่ การจัดแนะแนวสำหรับการสอบคัดเลือก การให้คำแนะนำของครูผู้สอนและครูประจำชั้นเกี่ยวกับการสอบคัดเลือก การจัดครูในโรงเรียนสอนเสริมความรู้ให้แก่นักเรียน นอกเวลาเรียนปกติ การจัดโครงการเก็บตัวนักเรียนเพื่อเตรียมสอบคัดเลือก การจัดสอนพิเศษของโรงเรียนโดยจ้างบุคคลภายนอกมาสอน

4. ด้านบรรยากาศทางวิชาการของครอบครัว ตัวแปรที่นำมาศึกษาได้แก่ ความมุ่งหวังของบิดา-มารดาหรือผู้ปกครองในการศึกษาต่อ การสอบถามของบิดา-มารดาเกี่ยวกับการเรียนของนักเรียน การแนะนำหรืออธิบายการบ้านให้นักเรียน การจัดซื้อหนังสือและอุปกรณ์การเรียนให้นักเรียน การมีหนังสือประกอบการเรียนและหนังสืออื่น ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียน การจัดแบ่งเวลาให้นักเรียนทำงาน-อ่านหนังสือ การจัดสถานที่ให้นักเรียนทำงาน-อ่านหนังสือ ความเหมาะสมของสถานที่ในบ้านสำหรับทำงาน-อ่านหนังสือ การแนะนำจากสมาชิกในครอบครัวให้อ่านหนังสือที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียน การแลกเปลี่ยนความรู้ใหม่ของสมาชิกในครอบครัว

สถานภาพและการศึกษาของนักเรียน

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทางด้านสถานภาพของนักเรียนและการศึกษาของนักเรียนที่มีความสัมพันธ์กับการสอบคัดเลือกเป็นนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

นงลักษณ์ ประเสริฐ (2516:44-54) พบว่าตัวแปรที่เกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและมีผลต่อการได้ศึกษาต่อระดับมหาวิทยาลัย โปรแกรมการเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งนักเรียนที่เรียนโปรแกรมวิทยาศาสตร์ได้ศึกษาต่อระดับมหาวิทยาลัยมากที่สุด ทำนองเดียวกันกับ วิเชียร เกตุสิงห์ (2522 : 168) พบว่า นักเรียนที่เรียนโปรแกรมการเรียนวิทยาศาสตร์ สอบคัดเลือกได้มากกว่า แต่ไม่มีอิทธิพลต่อการสอบคัดเลือกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

นิวมันน์ กัลยพถกซ์ (2522:100) ได้ทำการศึกษาเรื่องความต้องการที่จะศึกษาต่อ และ ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษาเขตการศึกษา 7 พบว่านักเรียนหญิงมีความต้องการที่จะศึกษาต่อและ ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษามากกว่านักเรียนชาย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ วิเชียร เกตุสิงห์ (2522:167) ได้ศึกษาเรื่ององค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาพบว่าเพศมีอิทธิพล อย่างมีนัยสำคัญต่อผลการสอบคัดเลือก และนักเรียนหญิง มีอัตราการสอบได้มากกว่านักเรียนชาย ชัดแย้งกับ การศึกษาของ ประจักษ์ บุญอารีย์ (2521:81) ที่ได้ศึกษาเรื่องความต้องการและการได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษาเขตการศึกษา 10 พบว่านักเรียนชายได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษามากกว่านักเรียนหญิง

สิ่งที่ยอมรับอย่างหนึ่งก็คือ การที่นักเรียนในท้องถิ่นหนึ่งฉลาดน้อยกว่านักเรียนอีกท้องถิ่นหนึ่ง เป็นเพราะเด็กในท้องถิ่นนั้นฉลาดน้อยกว่าโดยทางกรรมพันธุ์หาไม่ได้ แต่เพราะสิ่งแวดล้อม(Surroundings) และมีโชคความผิดของผู้เรียนด้วย แต่มีสาเหตุมาจากการจัดสิ่งแวดล้อมให้ไม่ดี มีนักเรียนจำนวนไม่น้อยที่เรียนไม่ค่อยเก่งในโรงเรียนท้องถิ่นของตน แต่พอการเรียนในโรงเรียนที่มีครูสอนดี อุปกรณ์การสอนดี ครบครันก็กลับเรียนดีขึ้น แสดงให้เห็นว่าสถานที่ตั้งของโรงเรียน นอกจากจะมีบทบาททำให้เกิดความไม่เสมอภาคทางโอกาสการศึกษา ยังอาจทำให้เกิดความแตกต่างในด้านคุณภาพของโรงเรียนอีกด้วย เพราะ สภาพการศึกษาในชนบทมักขาดครูที่มีวุฒิและความถนัดในการสอนสาขาวิชาต่าง ๆ ขาดวัสดุอุปกรณ์การศึกษา ขาดการบริหารที่ดี และ ได้รับการสนับสนุนในด้านงบประมาณน้อยกว่าโรงเรียนในตัวเมือง (ศรีเพ็ญ สุภพิทยากุล, 2518:12-13)

วิเชียร เกตุสิงห์(2522:178) ได้ศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษา พบว่า องค์ประกอบที่สามารถอธิบายผลการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา อยู่ในลำดับความสำคัญดีพอสมควร และตัวแปรในองค์ประกอบนี้โดยเฉพาะจำนวนครูมีความสำคัญในการพยากรณ์ผลการสอบคัดเลือก ทั้งนี้เพราะโรงเรียนที่มีจำนวนครูมากก็คือโรงเรียนที่มีนักเรียนมาก หรือเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ ซึ่งหมายถึงโรงเรียนที่มีชื่อเสียง จึงมีนักเรียนเป็นจำนวนมากต้องการเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัย ประกอบกับโรงเรียนขนาดใหญ่ ๆ มักมีอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียน สมบูรณ์กว่าโรงเรียนเล็ก เมื่อนักเรียนในโรงเรียนดังกล่าวสอบคัดเลือกเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา จึงยอมได้คะแนนดี

คริสโตเฟอร์ เจ็ง (Christopher Jencks; 1971:71) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการมีโอกาสเข้าศึกษาต่อในระดับวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย พบว่า ผู้ที่ได้ศึกษาในโรงเรียนที่มีสภาพแวดล้อมดีในเมือง จะมีโอกาสได้เข้าศึกษาต่อในวิทยาลัยมากกว่าผู้ที่ได้ศึกษาอยู่ในโรงเรียนที่มีสภาพแวดล้อมด้อยกว่าในชนบท และผู้ที่ได้เข้าศึกษาในวิทยาลัยที่ดีก็มีโอกาสได้เรียนในชั้นที่สูงไปอีก มากกว่าผู้ที่ได้ศึกษาในวิทยาลัยที่มีคุณภาพด้อยกว่า

สำหรับงานวิจัยที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเรียนพิเศษหรือเรียนกวดวิชากับการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา ยังมีน้อย ซึ่งจะนำมากล่าวได้ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2526:36-37) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการกวดวิชากับการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและอุดมศึกษา พบว่า นักเรียนที่เคยเรียนกวดวิชา จะเรียนกวดวิชาประเภทตลอดทั้งปีและในภาคฤดูร้อน โอกาสเข้าศึกษาในโรงเรียนที่มีความนิยมได้มากกว่า ทำนองเดียวกันกับนักเรียนที่เคยเรียนกวดวิชา และเรียนกวดวิชาตลอดทั้งปี และภาคฤดูร้อน ก็มีโอกาสเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยจำกัดรับได้มากกว่าเช่นกัน

เก็จวาลี นมารักชาวงศ์ (2526:95) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่สัมพันธ์กับคะแนนการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาในวิทยาลัยครูกรุงเทพมหานคร พบว่าตัวแปรที่ได้รับคัดเลือกเพียง 6 ตัวแปรที่มีอิทธิพลเรียงลำดับ จากสูงสุดถึงต่ำสุดต่อคะแนนการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาในวิทยาลัยครูกรุงเทพมหานคร การเรียนกวดวิชา เป็นตัวแปรที่มีความสำคัญน้อยที่สุดมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยเท่ากับ 0.085

ในปีการศึกษา 2510 นักเรียนที่สอบเข้ามหาวิทยาลัยได้ร้อยละ 44 เคยเรียนกวดวิชามาแล้ว นักเรียนหญิงกวดวิชามากกว่านักเรียนชาย ผู้ที่เรียนกวดวิชาที่เรียนทางวิทยาศาสตร์และนักเรียนเตรียมแพทย์ร้อยละ 67 เคยเรียนกวดวิชามาแล้ว (ริชาร์ด เจ แครพ, การศึกษาในประเทศไทย : นิลิต นักศึกษากับการศึกษามหาวิทยาลัย, อ้างถึงใน เก็จวาลี นมารักชาวงศ์, 2526:43)

สถานการณ์ทาง เศรษฐกิจและสังคมของนักเรียน

ในต้นปี ค.ศ. 1970 องค์การร่วมมือทาง เศรษฐกิจและพัฒนาการศึกษา (OECD, 1971:13) ได้ศึกษาหาความเสมอภาคทางการศึกษา และกล่าวถึงผลการวิจัยสถานการณ์ทางการศึกษาของประเทศสมาชิก 19 ประเทศ ซึ่งกระจายอยู่ในทวีปอเมริกาเหนือ ยุโรป เอเชีย ซึ่งมีทั้งประเทศขนาดใหญ่ และขนาดเล็ก พบว่าลักษณะของสังคมที่ต่างกัน จะมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเป็นอย่างยิ่ง นักเรียนที่มาจากชนชั้นยากจน เข้าเรียนด้วยความขัดสน จะมีผลการเรียนต่ำและมีอัตราออกกลางคันสูง นอกจากนี้ยังพบว่า ลักษณะของสังคมยังมีผลต่อโอกาสที่จะ ได้ศึกษาสูงขึ้นอีกด้วย

โบรเซอร์ และ มาร์ติน (Brozer and Martin 1962:32) กล่าวว่าโดยปกติแล้วผู้ที่อาศัยอยู่ในเมืองหลวงย่อมมีแนวโน้มที่บุตรของเขาจะมีโอกาสได้รับการศึกษาในระดับค่อนข้างสูง มากกว่าผู้ที่อาศัยอยู่ในเมืองเล็ก ๆ หรือตามชนบท บุตรของผู้ซึ่งย้ายถิ่นที่อยู่มาจากชนบทมาสู่ในเมืองย่อมมีโอกาสที่บุตรจะ ได้รับการศึกษาในระดับสูง มากกว่าพวกในชนบทที่ไม่เคยเคลื่อนย้ายที่อยู่เลย

ผกาทิพย์ กระหม่อมทอง (2522 : 63) พบว่า บิดาที่อาศัยอยู่ในเขตเมือง จะมีความมุ่งหวังให้บุตรเรียนในระดับมัธยมศึกษาขึ้นไป สูงกว่าบิดาที่อาศัยอยู่ในเขตชนบท และ วิเชียร เกตุสิงห์ (2522:169) พบว่า นักเรียนที่เกิดและอาศัยในเขตเทศบาลเมือง มีโอกาสได้ศึกษาต่อมากที่สุด และมีอิทธิพลต่อการสอบคัดเลือกเข้าอุดมศึกษาอย่างมีนัยสำคัญ

จากการศึกษาของ เก็จาลี นภารักษ์วางค์ (2526:105-106) พบว่าตัวแปรที่อยู่ในปัจจัยด้าน เศรษฐกิจและสังคมสัมพันธ์กับคะแนนสอบคัดเลือกเข้าวิทยาลัยครูกรุงเทพมหานคร คือ ภูมิฐานะของนักเรียน ที่อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีอิทธิพล เป็นลำดับที่ 2 จากตัวแปรที่มีอิทธิพลสูงสุดทั้ง 6 ตัวแปร และมีความสัมพันธ์ที่เป็นไปในทางลบอย่างมีนัยสำคัญระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ - 0.172 และพบว่านักเรียนที่อยู่ในท้องถิ่นที่อยู่ยาวนานที่สุด และจำนวนมากที่สุด คือ เขตเทศบาล ส่วนใหญ่ บิดามารดาจะอยู่ร่วมกัน หรือโดยเฉลี่ยส่วนรวมนักเรียนมีบิดา และมารดาอยู่ร่วมกันร้อยละ 89.4 และโดยส่วนรวม นักเรียนที่มีบิดาและมารดา มีเชื้อชาติไทยอัตราเฉลี่ยแล้วมากกว่าร้อยละ 95

ซาเลห์, อับดุล อซิซ (Saleh, Abdul Aziz 1986) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ของการสอบเข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษาในประเทศอินโดนีเซีย โดยได้ศึกษาจากกลุ่มนักเรียนที่สมัครเข้าศึกษาต่อ ในมหาวิทยาลัย ปี 1984 พบว่า องค์ประกอบเกี่ยวกับพื้นฐานทางภูมิศาสตร์ (SGB) มีผลต่อความสำเร็จ ในการเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา นักเรียนที่อยู่ในเมืองหลวง และนอกเมืองหลวง เมืองเล็ก ๆ และชนบทที่อยู่ห่างไกล ตัวแปรดังกล่าวมีความสำคัญต่อการได้รับความสำเร็จเข้าศึกษาต่อ ในมหาวิทยาลัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นักเรียนที่พ่อแม่อาศัยในเกาะใจกลาง เช่น ชะวา บาหลี และ อาศัยอยู่ในเมืองใหญ่ ๆ จะประสบผลสำเร็จในการสอบเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษามากกว่า และมักจะสมัครเข้าเรียนในมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียง แต่ก็ได้เข้าศึกษาบ่อย เพราะมีการแข่งขันกัน

ระดับการศึกษาของบิดามารดา ก็จัดว่าเป็นตัวแปรตัวหนึ่งที่ทำให้นักเรียนเข้าศึกษาต่อระดับมหาวิทยาลัย ได้แตกต่างกัน จากการศึกษาของ ซูเพ็ญศรี วงศ์พุทธา (2514 : 76) พบว่าบิดาที่ได้รับการศึกษาสูง อัตราส่วนของบุตรที่เรียนต่อจะมากกว่าบุตรที่บิดาได้รับการศึกษาต่ำ หรือไม่เคยเรียนหนังสือ มีความสัมพันธ์ต่อการศึกษาของบุตร กล่าวคือ บิดามารดาที่มีการศึกษาในระดับสูง บุตรจะได้รับการศึกษาในระดับสูงด้วย แต่ขัดแย้งกับการศึกษาของ นิวัฒน์ กัลยพถกซ์ (2522 : 93) พบว่าการศึกษาของบิดา สำเร็จการศึกษาระดับ ป.4 ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษา เป็นอันดับ 1 ส่วนนักเรียนที่บิดาและ/หรือ มารดาสำเร็จการศึกษาระดับอนุปริญญา และปริญญาตรี ได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษาน้อยที่สุด และ นิพนธ์ กินาวงศ์ และคณะ (2526 : 71) พบว่า ระดับการศึกษาของบิดามารดาก็เป็นตัวแปรอีกตัวหนึ่ง ที่ทำให้นักเรียนได้เข้าศึกษาต่อระดับมหาวิทยาลัยได้แตกต่างกัน และพบว่านักเรียนที่บิดามารดามีระดับ การศึกษาประณมปีที่ 4 ได้ศึกษาต่อมหาวิทยาลัยมากที่สุด

จากการศึกษาของ วิเชียร เกตุสิงห์ (2522: 169) พบว่า ระดับการศึกษาของบิดา และ รายได้ของบิดามารดา ไม่มีอิทธิพลต่อผลการสอบคัดเลือกแต่อย่างใด และสำหรับอาชีพของบิดา อาชีพของ มารดา ก็ไม่มีอิทธิพลต่อผลการสอบคัดเลือกเช่นกัน นิวัฒน์ กัลยพถกซ์ (2522 : 101) พบว่านักเรียน ที่มีบิดามารดาประกอบอาชีพเกษตรกร กลิกร มีโอกาสเข้าศึกษาต่อมากที่สุด สอดคล้องกับ การศึกษาของ เก็จวาลี นนารักชาวงศ์ (2526 : 99) พบว่า นักเรียนที่ได้เข้าศึกษาต่อในวิทยาลัยครูกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่บิดาประกอบอาชีพเกษตรกร รองลงมาคือ รับราชการและค้าขาย อาชีพอื่น ๆ มีค่อนข้างน้อย ส่วนอาชีพของมารดาส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรเช่นกัน รองลงมาไม่ได้ประกอบอาชีพอะไร สำหรับอาชีพของ บิดา-มารดา เป็นเกษตรกร มีความสัมพันธ์กับคะแนนการสอบคัดเลือกอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

แต่เป็นไปในทางลบ นิพนธ์ กินาวงศ์ และคณะ (2526:72) พบว่า นักเรียนที่มีบิดามารดาประกอบอาชีพเกษตรกร กลีกร มีโอกาสเข้าศึกษาต่อระดับมหาวิทยาลัยมากที่สุด แต่ขัดแย้งกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ม.ป.ป. : 14) ที่พบว่าผู้ที่มาจากครอบครัวที่มีกิจการส่วนตัวสามารถสอบเข้าสถาบันอุดมศึกษาได้มากที่สุด รองลงมาได้แก่ผู้มาจากครอบครัวที่มีอาชีพรับราชการ และรับจ้าง ส่วนผู้ที่มาจากครอบครัวที่มีอาชีพเกษตรกรสอบเข้าได้น้อยที่สุด

ซาเลห์, อับดุล อชิซ (Saleh, 1986) พบว่า องค์ประกอบด้านสังคมเศรษฐกิจ (SES) ได้แก่ การศึกษาของพ่อแม่ อาชีพของพ่อแม่ และรายได้ของพ่อแม่ มีความสำคัญมากต่อผลสัมฤทธิ์ในการได้เข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัย นักเรียนที่มีพื้นฐานจากครอบครัวที่มีการศึกษาดี มีรายได้สูง และมีพ่อแม่ทำงานในหน่วยงานของรัฐบาล จะมีคะแนนสูงกว่ากลุ่มอื่น ๆ และจะสมัครเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียง ในขณะที่เดียวกันก็จะได้รับการยอมรับให้เข้าเรียนได้มากกว่า

บรรยาภาศทางวิชาการของครอบครัว

ตัวแปรที่เลือกมาศึกษามี 10 ตัวแปร ดังนี้คือ ความมุ่งหวังของบิดา มารดา หรือผู้ปกครองในการศึกษาต่อ การสอบถามของบิดา-มารดาเกี่ยวกับการเรียนของนักเรียน การสอนหรือการอธิบาย การบ้านให้นักเรียน การเอาใจใส่ดูแลของบิดา-มารดา หรือผู้ปกครองเกี่ยวกับอุปกรณ์การเรียน การจัดสถานที่สำหรับทำงาน-อ่านหนังสือให้นักเรียน ความเหมาะสมของสถานที่ในบ้านในการทำงาน-อ่านหนังสือ การแนะนำของบุคคลในครอบครัวให้นักเรียนอ่านหนังสือที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียน และการแลกเปลี่ยนความรู้ใหม่ ความคิดเห็นต่าง ๆ สำหรับงานวิจัยที่เกี่ยวกับกลุ่มตัวแปรด้านนี้ซึ่งสัมพันธ์กับการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษามีไม่มากนัก และอีกส่วนหนึ่งมีงานวิจัยที่เกี่ยวกับกลุ่มตัวแปรนี้สัมพันธ์กับการเรียนของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายอยู่บ้างจะนำมากล่าวอ้าง เป็นลำดับแรกก่อน เพราะผู้วิจัยพิจารณาเห็นว่า ผลสัมฤทธิ์ของการเรียนน่าจะเป็นตัวแปรที่มีผลเชื่อมโยงต่อการสอบเข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษาด้วย ดังที่ นงลักษณ์ ประเสริฐ (2516:7-8) พบว่าถ้าใช้คะแนน ม.ศ.5 ช่วยในการทำนายคะแนนการสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยจะทำให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น หรืออาจใช้คะแนน ม.ศ.5 เป็นเครื่องตัดสินการคัดเลือกนักเรียนเข้าเรียนมหาวิทยาลัยได้

สุมาลี สังข์ศรี (2521:68-70) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ของการเรียนกับสภาพแวดล้อมทางบ้านของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในเขตการศึกษา 6 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนไม่มีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมของบ้านอย่างมีนัยสำคัญ และจากการศึกษาของ อรพันธ์ ชูชม (2522:93-94) พบว่าความสัมพันธ์ภายในครอบครัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้งโปรแกรมวิทย์-คณิต, ศิลป-คณิต และศิลป-ภาษา สภาพแวดล้อมทางบ้านด้านฐานะทางเศรษฐกิจ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโปรแกรม วิทย์-คณิต และศิลป-คณิต ส่วนด้านที่อยู่อาศัยมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโปรแกรม วิทย์-คณิต และจากการศึกษาของ บาคารีย์ วัชวัลคุ (2527:70) พบว่าความสัมพันธ์ภายในครอบครัวที่มีอิทธิพลโดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แต่ส่งผลทางตรงเชิงนี้เสีย

ชอร์ และ ไลแมน (Shore and Leiman 1960:391) พบว่านักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจะมีบิดา มารดาที่เอาใจใส่ในเรื่องการเรียนของบุตรมากกว่าบิดา มารดาของนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ มอโรว์ และ วิลสัน (Morrow & Wilson 1961:508-514) พบว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีพ่อแม่ให้คำชมเชย สนใจ และเข้าใจตรงข้ามกับเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ พ่อแม่ชอบชมเชย กวดขัน และลงโทษเด็กมากเกินไป

แคนดัล และ เลสเซอร์ (Kandal and Lesser 1969:80) พบว่า การสนับสนุนของบิดามารดาที่มีต่อการศึกษาระดับอุดมศึกษาของบุตร มีอิทธิพลต่อนักเรียนมัธยมศึกษาที่มีสถานภาพทางสังคมต่ำ ทำนองเดียวกัน เลห์เบิร์ก และ เลสบี (Rehberg and Liestby 1969:213-223) พบว่า การสนับสนุนของบิดามารดาที่มีต่อการศึกษาระดับอุดมศึกษาของบุตร และความถี่ของการให้คำแนะนำของบิดามารดา มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับความคาดหวังทางการศึกษาระดับอุดมศึกษาของบุตร

วิเชียร เกตุสิงห์ (2522:168) พบว่านักเรียนร้อยละ 58 มีตำราเรียนและอุปกรณ์ต่าง ๆ อย่างเพียงพอไม่ขาดแคลน ร้อยละ 80 ไม่ได้เรียนพิเศษนอกเวลาเรียน และนักเรียนแต่ละคนใช้เวลาทบทวนบทเรียนหรือทำการบ้านวันละ 3 ชั่วโมง ลักษณะดังกล่าวนี้ นักเรียนแต่ละภาคมีมากน้อยแตกต่างกันไป ซึ่งตัวแปรที่เกี่ยวกับตำราเรียนและอุปกรณ์การเรียน เวลาที่ใช้ทำการบ้านในแต่ละวันได้พบว่ามีอิทธิพลต่อผลการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา แม้อิทธิพลดังกล่าวจะมีปริมาณไม่มากนักก็ตาม

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มตัวแปรด้านบรรณศาสตร์ทางวิชาการของครอบครัว จะมีบทบาทต่อความพร้อมทั้งในการเรียน ผลการเรียน และการลงทะเบียนเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาของนักเรียน ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า สังคมในครอบครัวของนักเรียนมีอิทธิพลต่อชีวิตของเด็กนักเรียนตั้งแต่เล็กจนโตเป็นพื้นฐานนักเรียนจะเป็นคนโดยสมบูรณ์เพียงใด มีบุคลิกอย่างไร และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขเพียงใด จะได้รับอิทธิพลจากบ้านแทบทั้งสิ้น ดังนั้นถ้านักเรียนได้รับการฝึกฝนที่ดี มีแบบอย่างในการปฏิบัติที่ถูกต้อง หรือมีการดำรงชีวิตที่ดี ครอบครัวมีความอบอุ่น นักเรียนก็จะเป็นผู้ที่มีสุขภาพทั้งกาย และจิตที่ดี ยังเป็นผลทำให้นักเรียนมีความพร้อม และได้รับความสำเร็จในการศึกษาต่อไป